

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 8 grudnia 2016 roku, sprecyzowanym następnie pismem z dnia 29 marca 2017 roku, powód J. P. wniósł o zobowiązanie pozwanego – W. P. do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na rzecz powoda udziału w wielkości $\frac{1}{2}$ w prawie własności nieruchomości stanowiącej odrębny lokal, położony w Ł. przy ulicy (...) oznaczony numerem 34, wraz z odpowiednią częścią udziału w nieruchomości wspólnej i częściach budynku, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokalu o wartości 5245/1411951, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Powód podał, iż przyczyną odwołania darowizny było wyrzucenie powoda z domu przez pozwanego, odmowa opieki i pomocy oraz niszczenie przez pozwanego rzeczy należących do powoda. (pozew, k. 2-7, pismo procesowe powoda z 29.03.2017 r., k. 75)

W odpowiedzi na pozew, W. P. wniósł o oddalenie powództwa. (odpowieź na pozew, k. 42-44, pismo procesowe pozwanego, k. 106)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny,

Powód J. P., jest ojcem pozwanego W. P.. (okoliczność bezsporna)

Umową darowizny z dnia 10 marca 2014 roku powód J. P. oraz jego żona I. P. (1), darowali swojemu synowi – W. P. lokal mieszkalny nr (...), stanowiący odrębną nieruchomość o łącznej powierzchni użytkowej 52,45 m² znajdujący się na drugiej kondygnacji w budynku mieszkalnym wielomieszkaniowym, wzniesionym na nieruchomości położonej w Ł., przy ulicy (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz z udziałem w wielkości 5245/141951 w częściach budynku i innych urządzeniach, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli lokali oraz takim samym udziałem we współwłasności działki gruntu, na którym jest posadowiony w/w budynek.

W akcie, obdarowany ustanowił na rzecz darczyńców nieodpłatną, dożywotnią, osobistą służebność mieszkania polegającą na prawie zamieszkiwania przez nich wspólnie z obdarowanym w całym powyższym lokalu mieszkalnym, w tym prawie do współkorzystania ze wszystkich pomieszczeń i instalacji znajdujących się w lokalu. Przyjmując darowiznę, obdarowany zobowiązał się nadto otoczyć darczyńców pełną opieką oraz świadczyć im wszelką pomoc, transport i pielęgnowanie w potrzebie. (umowa darowizny, k. 8-10)

Pozwany zamieszkiwał w darowanym mieszkaniu wspólnie z rodzicami. Początkowo wzajemne stosunki układały się poprawnie. Strony spędzały razem święta, uczestniczyły w imprezach rodzinnych. (zeznania pozwanego, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:13:01, k. 156; zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:31:03, k. 154; zeznania świadka I. M., e-protokół, k.157, adnotacja – 00:37:16, k.154v)

W połowie 2014 roku, J. P. zgłosił na Policję doniesienie o możliwości popełnienia na jego szkodę przestępstwa kradzieży z włamaniem oraz przestępstwa przywłaszczenia mienia. O popełnienie zarzucanych czynów – powód oskarżał kuzyna D. D. (1). W toku postępowania sprawdzającego, Pozwany zaprzeczył okolicznościom wskazanym przez ojca, oświadczył, iż nie chce wypowiadać się w kwestii czynionych przezeń zarzutów. Z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia w/w przestępstw KPP w Z. odmówiła wszczęcia dochodzenia w w/w sprawach. Powód miał żal do syna, za zaprezentowaną postawę. (postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia, k. 33 załączonych akt DOA-SO-II.5343.5.439.2016; zeznania świadka I. P., e-protokół, k.157, adnotacja – 00:05:27, k.153v; zeznania powoda, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:01:13, k. 155v)

Do znacznego pogorszenia wzajemnych relacji doszło po powrocie powoda z sanatorium, na początku grudnia 2015 roku. Powód, po kilku tygodniach pobytu w domu, wyprowadził się od żony i syna, nie informując rodziny o nowym miejscu zamieszkania oraz oświadczał, że zmienia swoje życie. Pozwany za pośrednictwem znajomych oraz kolegów ojca usiłował nawiązać kontakt z powodem. J. P. poinformował wówczas syna, iż nie życzy sobie zainteresowania jego

osobą. (zeznania pozwanego, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:13:01, k. 156; zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:31:03, k. 154; zeznania świadka I. M., e-protokół, k.157, adnotacja – 00:37:16, k.154v)

We wcześniejszych latach zdarzało się, że powód wyjeżdżał na kilka dni w odwiedziny do znajomych i nie nocował w domu, wówczas jednak informował rodzinę o tym, gdzie aktualnie przebywa. (zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:22:19, k.154; zeznania świadka I. M., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:46:53, k. 154v)

Małżonkowie P. posiadali w okolicach Z. (w miejscowości W.) działkę, na której bywali od wczesnej wiosny do późnej jesieni. W dniu 15 marca 2016 roku, miał miejsce incydent z udziałem stron. Gdy I. P. (1) odkryła, że mąż przebywa na działce w towarzystwie nowej partnerki, pomiędzy małżonkami doszło do kłótni, a następnie rękoczynów. Obecny na miejscu pozwany stanął wówczas w obronie matki. Po zdarzeniu z 15 marca 2016 roku, I. P. (1) zaczęła bać się swojego męża. (zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:12:25, k. 153v; 00:22:19, k.154; zeznania świadka I. M., e-protokół, k.157, adnotacja – 00:42:06, k.154v; zeznania pozwanego, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:13:01, k.155v)

Pismem datowanym na dzień 5 kwietnia 2016 roku, powód złożył pozwanemu oświadczenie o odwołaniu poczynionej na jego rzecz darowizny. Oświadczenie to zostało nadane listem poleconym na adres pozwanego, w dniu 7 kwietnia 2016 roku. Powód zarzucił synowi m.in. to, że miał odmówić mu pomocy i opieki, traktuje go jak przedmiot (pokój w mieszkaniu przy ul. (...), dotychczas zajmowany przez powoda, zajęła bowiem jego żona) oraz współdziałała wraz z kuzynem D. D. (2) w dokonywaniu kradzieży i dewastacji mienia powoda. (oświadczenie o odwołaniu darowizny, k. 11, 13, potwierdzenie nadania, k.12)

W dniu 11 kwietnia 2016 roku, powód pojawił się w mieszkaniu przy ul. (...), z zamiarem spakowania swoich rzeczy. W obawie o własne bezpieczeństwo I. P. (1) odmówiła wpuszczenia powoda do środka, oświadczyła, iż będzie to możliwe jedynie pod obecność pozwanego. J. P. pojawił się ponownie w mieszkaniu przy ul. (...) tego samego dnia, o godzinie 17:00. Towarzyszył mu pozwany. Strony uzgodniły wówczas, że powód będzie mógł przychodzić do mieszkania po swoje rzeczy – jedynie pod obecność pozwanego. (zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:12:25, k. 153v zeznania świadka I. M., e-protokół, k.157, adnotacja – 00:37:16, k.154v; zeznania powoda, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:01:13, k. 155v; zeznania pozwanego, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:13:01, k.155v)

Pod koniec maja 2016 roku, pozwany zgubił saszetkę z dokumentami i kluczami od mieszkania. Skutkowało to koniecznością wymiany zamków w drzwiach wejściowych. Powód nie dysponował nowymi kluczami do mieszkania przy ul. (...). (zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:22:19, k.154; zeznania świadka I. M., e-protokół, k.157, adnotacja – 00:42:06, k.154v)

W październiku 2016 roku, miała miejsce sprawa rozwodowa powoda i jego żony. Powód po rozprawie pojawił się w asyście Policji pod mieszkaniem przy ul. (...). Z racji nieobecności syna, I. P. (1) odmówiła wpuszczenia męża do środka. (zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:22:19, k.154)

Pismem datowanym na dzień 8 listopada 2016 roku, powód ponownie złożył synowi oświadczenie o odwołaniu poczynionej na jego rzecz darowizny. Oświadczenie to zostało nadane listem poleconym na adres pozwanego, w dniu 9 listopada 2016 roku. Powód zarzucił synowi, że ten nie wykonuje – pomimo nałożonego w umowie obowiązku – ustanowionej na rzecz ojca służebności osobistej, polegającej na prawie nieodpłatnego zamieszkiwania darczyńcy, wspólnie z obdarowanym w darowanym lokalu oraz współkorzystania ze wszystkich pomieszczeń i instalacji znajdujących się w lokalu. (oświadczenie o odwołaniu darowizny, k.28-29, potwierdzenie nadania pisma, k.30)

W dniu 23 listopada 2016 roku, pozwany złożył w Urzędzie Miasta Ł., wniosek o wymeldowanie powoda z pobytu stałego w lokalu nr (...) przy ul. (...) w Ł., motywując powyższe okolicznością dobrowolnego opuszczenia lokalu przez wyżej wymienionego oraz tym, iż powód nie przebywa od dawna pod wskazanym adresem. Inicjując postępowanie, pozwany kierował się troską o dobro matki, gdyż powód nachodził żonę, pod nieobecność syna w towarzystwie

funkcjonariuszy Policji. (wniosek o wymeldowanie, k. 4 załączonych akt (...). (...).5.439.2016 zeznania pozwanego, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:13:01, k.155v)

Po założeniu przez pozwanego sprawy o wymeldowanie powoda z pobytu stałego w mieszkaniu przy ul. (...), J. P. zażądał od syna zapłaty kwoty 76.000 zł, podając, iż w przypadku nie spełnienia żądania, skieruje sprawę o zwrot darowizny na drogę postępowania sądowego. (zeznania pozwanego, e-protokół, k. 157, adnotacja – 01:13:01, k.155v)

W mieszkaniu przy ul. (...) obecnie nie ma żądanych przedmiotów osobistych należących do powoda. W grudniu 2016 roku, I. P. (1) wywiozła resztę rzeczy męża na działkę w W.. (zeznania świadka I. P., e-protokół, k. 157, adnotacja – 00:31:01, k.154)

Decyzją z dnia 15 marca 2017 roku, orzeczono o wymeldowaniu powoda, z pobytu stałego w lokalu nr (...) przy ul. (...) w Ł.. (decyzja Prezydenta Miasta Ł., z dnia 15.03.2017 r., k. 108)

Ustalając powyższy stan faktyczny sąd oparł się na powołanych wyżej dowodach.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i dlatego zostało przez sąd oddalone w całości.

Żądanie pozwu dotyczy zwrotnego przeniesienia na powoda udziału w wielkości 1/2 własności nieruchomości lokalowej nr(...), położonej budynku wielorodzinnym przy ul. (...) w Ł., w związku z odwołaniem umowy darowizny uczynionej w dniu 10 marca 2014 roku.

Podstawą prawną dla zgłoszonego przez powoda żądania są przepisy art. 900 k.c. w zw. z art. 64 k.c. Zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie przyjmuje się, że złożone oświadczenie o odwołaniu darowizny wywołuje jedynie skutki obligacyjne (vide: uchwała SN z 30 listopada 1994 roku III CZP 130/94 OSNCP 3/95 poz. 42, uchwała składu 7 sędziów z 7 stycznia 1967 roku III CZP 32/66 OSNCP 12/68 poz. 199). W celu osiągnięcia skutku rzeczowego obdarowany powinien w drodze umowy przenieść własność darowanej nieruchomości z powrotem na darczyńcę, a w razie odmowy – darczyńca, który odwołał darowiznę, może wystąpić z powództwem o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesienie własności nieruchomości z powrotem na darczyńcę.

Powód złożył pozwanemu oświadczenie o odwołaniu darowizny na piśmie, dwukrotnie, przed wytoczeniem powództwa – w kwietniu i listopadzie 2016 roku.

Badając zasadność powództwa o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesienie własności udziału w nieruchomości z powrotem na powoda niezbędnym jest ustalenie, czy w sprawie zaistniały przesłanki do skutecznego odwołania darowizny określone w art. 898 §1 kc, a jednocześnie nie zachodzą przeszkody opisane w art. 899 § 3 k.c. (darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym, uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego).

W sprawie nie wystąpiła negatywna przesłanka do odwołania darowizny określona w art. 899 § 3 k.c. - od zachowań dających podstawę do złożenia oświadczenia o jej odwołaniu nie minął rok.

A zatem koniecznym jest rozważanie, czy postępowanie pozwanego można określić jako rażąco niewdzięczne.

Wielokrotnie w orzecznictwie powtarzana jest teza, iż przewidziana w art. 898 § 1 k.c. przesłanka niewdzięczności, w stopniu rażącym, ma kwalifikowany charakter odnoszący się do zachowań, które oceniając rozsądnie, przy uwzględnieniu miernika obiektywnego i subiektywnego, muszą być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę, jak na przykład popełnienie przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu, czci albo mieniu, ciężkie naruszenie obowiązków rodzinnych, naruszenie godności osobistej ze świadomością i w nieprzyjaznym zamiarze. Rażąco niewdzięczność musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Znamion rażącej niewdzięczności nie wyczerpują z reguły czyny nieumyślne obdarowanego, a nawet

drobne czyny umyślne nie wykraczające poza zwykłe konflikty życiowe, rodzinne, jak też wywołane zachowaniem się darczyńcy. Czyny dowodzące niewdzięczności muszą przy tym świadczyć o znacznym napięciu złej woli obdarowanego.

Powód wywodził zasadność swojego roszczenia, m.in. z okoliczności nierespektowania przez obdarowanego ustanowionej na rzecz powoda służebności osobistej, polegającej na prawie zamieszkiwania wspólnie z pozwanym, w darowanym mieszkaniu oraz współkorzystania ze znajdujących się tam pomieszczeń i instalacji, co przejawiało się m.in. pozbawieniem powoda dostępu do mieszkania, poprzez wymianę zamków oraz podjęciem czynności nakierowanych na wymeldowanie powoda z pobytu stałego (co faktycznie nastąpiło w marcu bieżącego roku).

Ocena zasadności wytoczonego powództwa, winna być poprzedzona analizą motywów zachowań obdarowanego. Należy mieć bowiem na uwadze, że niektóre zachowania – powszechnie postrzegane jako moralnie naganne, w kontekście określonych zjawisk i postępowań, mieszczą się w granicach zwykłych konfliktów życia codziennego, częstokroć powodowanych zachowaniem samego darczyńcy (por. wyrok SN dnia 15.06.2010 r., II CSK 68/10, Lex nr 852539).

Trudno zaprzeczyć, że stosunki panujące w rodzinie P., dalekie są od wzajemnej serdeczności oraz poprawności właściwych dla relacji „ojciec – syn”. Zarówno po stronie powoda, jak i pozwanego wystąpiły negatywne przejawy zachowań.

W ocenie sądu, działania podejmowane przez pozwanego, jakkolwiek wątpliwe etycznie, zostały spowodowane zachowaniem powoda, który opuścił rodzinę, zerwał kontakty z bliskimi, nawiązał pozamałżeńską relację z inną kobietą oraz dopuścił się wobec żony niewłaściwych zachowań, wzbudzających u niej poczucie obawy i zagrożenia. W tymże aspekcie – postępowanie obdarowanego, polegające na uniemożliwieniu powodowi korzystania z służebności osobistej mieszkania, a w konsekwencji wymeldowanie ojca z pobytu stałego w lokalu, można uznać za uzasadnione.

Na marginesie należy zauważyć, że powód opuścił lokal mieszkalny przy ul. (...) w Ł. dobrowolnie. Pozwany go do tego nie zmuszał, ani nie "zastraszał". Decyzja powoda, co wynika ze zgodnych zeznań świadków i pozwanego, podyktowana była chęcią opuszczenia rodziny oraz ułożenia sobie życia na nowo, u boku nowej partnerki. Warto przy tym podkreślić, że po wyprowadzce, powód parokrotnie bywał w mieszkaniu, jednakże jedynie po to, ażeby zabrać stamtąd własne rzeczy. Zachowanie polegające na pakowaniu i wywożeniu przedmiotów osobistych, nie wskazują ani na zamiar, ani chęć realizacji służebności osobistej mieszkania. W takiej sytuacji, postępowanie polegające na zajęciu pokoju, w którym powód dotychczas mieszkał oraz wywiezieniu pozostałych przedmiotów osobistych J. P. na działkę – zdaje się nie być pozbawione racjonalności.

Nie sposób przy tym nie zauważyć, że pomiędzy stronami istnieje wyraźny konflikt, którego źródłem jest niezgodne z oczekiwaniami powoda postępowanie syna (tj. odmowa składania zeznań w sprawach karnych inicjowanych przez ojca, wzięcie strony matki, w sporze rodziców). Aktywność procesowa powoda, stanowi zaś swoistą reakcję na panujące od dawna, obustronne tarcia i nieporozumienia rodzinne. Nie sposób jednak oprzeć się wrażeniu, że postępowanie powoda, nie jest powodowane żalem i poczuciem krzywdy, a raczej chęcią i zamiarem uzyskania środków niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania z dala od rodziny.

Z tych wszystkich względów uznano, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. i nie obciążył nimi powoda mając na uwadze jego trudną sytuację materialną.